

EIDESSTATTLICHE ERKLÄRUNG

Geschädigte (r) (n)

Ich Endesfertigte (r) Antragsteller (in) .....

Frau Clara P e t ő geb. Lukács

geboren am 25. Mai 1921 in Komárváros.

derzeit wohnhaft in Budapest, VIII.,

Reguly Antal ucca 12.

belehrt über die Bedeutung, Rechtserheblichkeit einer eidesstattlichen Erklärung und über die strafrechtlichen Folgen im Falle einer Verletzung der Wahrheitspflicht versichere hiermit an eidesstatt wie folgt:

A Nácizmus Üldözötteinek Bizottsága felkért engem, tegyek a valószínűségnek megfelelő nyilatkozatot arra vonatkozólag, hogy 1944 évben Nagykanizsán, illetőleg a nagykanizsai gettóban történtek-e ékszer-elvételek a helyi csendőrség részéről. Az ügyvel kapcsolatban a következőket adom elő:

1938 augusztusa óta laktam állandóan Nagykanizsán, ahová házasság révén kerültem. Férjemnek bőröndös és bőrdíszműáru üzlete, valamint műhelye volt. Férjem üzletében és műhelyében magam is tevékenykedtem. E foglalkozásomnál fogva Nagykanizsán számos emberrel érintkeztem és a városban történektől általában tudomással bírtam.

Magyarország 1944. március 19-én történt német megszállása és a sárga csillag viselésének elrendelése után érthető aggodalmak között élt a nagykanizsai zsidóság. A sárga csillag viselésének elrendelése után rövid ideig a szakmánkat folytathattuk és számos zsidó válású vevőnk és megrendelőnk keresett fel bennünket, kérve, hogy olyan bőröndöket, retikülöket, levéltárcákat, bőrvöveket, hátizsákokat készítsünk, amelyekben rejtett rekeszek vannak, hogy azokban értékesebb ékszereiket a feltalálás veszélye nélkül elrejtthessék. Már nem emlékszem, hogy hány ilyen üzletfelünknek készítettünk ilyen bőrárúkat, de emlékezetem szerint ez elég nagy számmal történt, mert számos esetben még éjjel is csináltuk. Ilyen rekeszes bőrárúkat egyébként még a német megszállás előtt is készítettünk munkaszolgálatra bevonuló személyek részére, mert köztudomású volt, hogy az elrejtett ékszereket és értékeket a deportált személyek élelemszerzés és megvesztegetés céljából nagyon jól tudták munkaszolgálat alatt is hasznosítani. Ennekfolytán kellő "szakmai gyakorlatom" volt az ilyen bőrárú készítése terén.

Egyébként a munkaszolgálatosoktól kapott hírek alapján a nagykanizsai zsidóság is a német megszállás előtt már igyekezett vagyonát

Der Inhalt der obigen Erklärung ist wahr und ich bin bereit denselben vor dem Gericht oder einer Behörde zu bekräftigen.

Budapest, 1969. december 6.

(Datum)

Wir bestätigen die Echtheit der Unterschrift

(Unterschrift) /Pető Edéné sz. Lukács Klára/

Personalausweisnummer: AU-III 861531

Abteilungsleiter

Figyelem: Ha a nyilatkozat a túldalalon folytatódik, ott is alá kell írni és az aláírást bitelesíttetni kell, mint az első oldalon.

ékszerekbe investálni, hogy megpróbáltatások idején azokat elrejt-
hessék és felhasználhassák. Így jelentős mennyiségű ékszer volt a
nagykanizsai zsidóságnak a német megszállás előtt is már birtoká-
ban. A nagykanizsai zsidóság közismerten jól szituált volt és az
volt az általános vélemény a zsidóság körében, hogy az ékszerek
és kisebb aranytárgyak a legkönnyebben mobilizálhatók és realizál-
hatók.

A német megszállás bekövetkezte után általában szokásos volt a nagy-
kanizsai zsidóság körében, hogy e vagyontárgyaikat különbözőképen
elrejtve, de összecsomagolva készenlétben tartották, hogy amennyiben
Nagykanizsáról elszállítanák őket és a csomagolásra netán nem marad-
na elegendő idő, azok könnyen, gyorsan magukkal vihetők legyenek.

Ugy emlékszem, hogy 1944 áprilisában hirdetemény jelent meg Nagykaniz-
sán, amelyben megtiltották, hogy a sárga csillag viselésére kötele-
zett személyek lakásaikat elhagyják. Aránylag rövid idő múlva a la-
kásunkon két rendőr jelent meg két polgári ruhás személy kíséreté-
ben és közölték velünk, hogy csomagoljunk össze, mert gettóba száll-
ítanak bennünket. Azonkívül közölték azt is, hogy a lakásunkban
viesszamaradó ingóságokat felleltározzák. / Az akkor felvett leltár
egy példánya régi irataim között megvan és hajlandó vagyok annak
fénymásolatát a Nácizmus Üldözöttei Bizottságának rendelkezésére
bocsátani. / A leltározás alkalmával a feltűnés elkerülése érdeké-
ben bizonyos kisebb értékű ékszereket is bevallottunk és a rendő-
röknek átadtuk, annak elkerülése érdekében, hogy motozást vagy ház-
kutatót végezzenek és az elrejtett jelentősebb ékszereink nyomára
bukkanjanak. Így sikerült is elkerülnünk a házkutatást és motozást,
amire egyébként valószínűleg nem került volna sor, hiszen a rendő-
rök a gettóba-szállítást minél gyorsabban be akarták fejezni és nem
volt idejük arra, hogy minden zsidó családnál részletes kihallgatá-
sokat, motozásokat és házkutatásokat végezzenek. Emlékezetem sze-
rint a nagykanizsai zsidóság gettósitása - amelynek létszáma kö-
rülbelül 3.000 - 4.000 fő között mozgott - 3-4 napig tartott. Már
és a rövid idő is bizonyítja, hogy egy-egy zsidó családnál házkuta-
tásra, személyi motozásra stb. nem lett volna idő. Egyébként később
a gettóban számos ismerőssel beszéltem, azok közül senki nem emli-
tette azt, hogy lakásukban a leltározás alkalmával házkutatást vagy
személyi motozást végeztek volna, mert sorstársaim is általában
azt a taktikát követték, amit mi, hogy színlegesen 1-2 kisebb érté-
kű ékszert bevallottak a leltározásnál és a rendőröknek átadták,
viszont többségük az értékesebb értékeket elrejtette és a gettóba

Budapest, 1969. december 6.

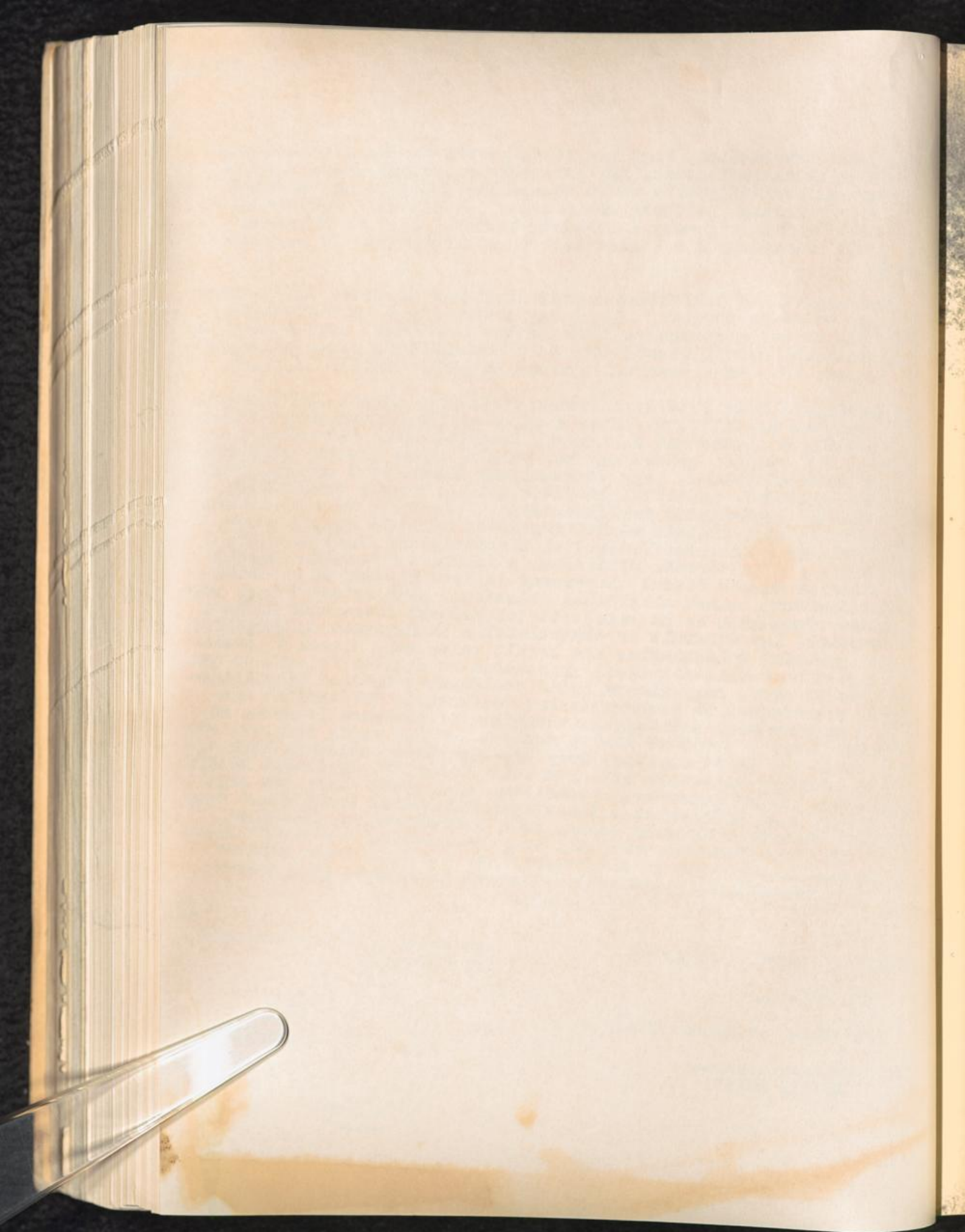
Pető Báéne

/ Pető Báéne sz. Lukács Klára /

Personalausweisnummer:
AU-III 861531

Wir bestätigen die Echtheit
der Unterschrift:

magával vitte. A leltározásnál jelen lévő polgári ruhás tisztviselők igyekeztek embersegésként viselkedni, aminek jellemzésére megemlítem, hogy éléskamrák megtekintése után azt mondták, vigyük magunkkal két üveg lekvárt is, mert kisgyermeknek nyilván szüksége lesz rá.

A leltározás befejezése után gyalogmenetben indítottak bennünket utnak a gettóba és mindenki annyi csomagot vihetett magával, amennyit elbirt. Ha valakinek volt kézikocsija vagy gyermekkocsija, akkor megengedték, hogy a nagyobb csomagokat azon szállíthassák a gettóba. Tekintettel arra, hogy nekem is volt gyermekkosim, csomagjaink egy részét azon szállítottuk.

A nagykanizsai gettóban úgy emlékszem kb. 3 hétig voltunk és ott személyi motozásra vagy a csomagok átkutatására a rendőrség részéről, sem egyéb magyar szervek részéről nem került sor.

A gettóban kisebb atrocitások a rendőrség részéről néha előfordultak, de ezek eltörpülnek azon atrocitások mellett, amelyeken keresztülmentünk Auschwitzban.

A nagykanizsai gettóból gyalogmenetben indítottak bennünket utnak a nagykanizsai vasutállomásra, csomagjait mindenki magával vihetette és igyekeztünk egymásnak bajtársi segítséget nyújtani, ami alatt azt értem, hogy akinek volt tolókosija vagy gyermekkocsija, vállalta azon sorstársai csomagjának szállítását is, akik koruk vagy egészségi állapotuk miatt a nagyobb csomagokat nehezen tudták volna vinni.

A berakodás a nagykanizsai vasutállomáson a rendőrség és német SS jelenlétében történt. Csomagjainkat a vagonokba berakhattuk és csomag elvételére a nagykanizsai pályaudvaron sem került sor.

Itt említem meg, hogy szüleimet a Nagykanizsa melletti kis községből, Komárvárosból deportálták. Őket nem szállították be a nagykanizsai gettóba, hanem kocsikon hozták ki egyenesen a vasutállomásra és a kísérő vasutasok, akiket szüleim jól ismertek, abba a vagonba helyezték el, sőt a csomagjaikat is segítettek berakódni, amelyben mi voltunk. A osendőrök környékeliek voltak és korábbról ismerték szüleimet és ezért a Komárvárosból történt elszállítás alkalmával azt mondták szüleimnek, hogy minél több holmit vigyenek magukkal, amire csak szükségük van.

Ha helyesen emlékszem, kb. 5-6 nap alatt érkezett a szerelvényünk Auschwitzba. A vonatkíséretet az SS látta el.

Budapest, 1969. december 6.

Wir bestätigen die Echtheit
der Unterschrift:

Pető Edéné

/ Pető Edéné sz. Lukács Klára /

Personalausweisnummer:
AU-III 861531

Auschwitzban történt megérkezésünk alkalmával parancsot kaptunk, hogy csomagjainkat a vagonokban hagyjuk vissza. Ezután sorakoztattak bennünket, külön a férfiakat és külön a nőket. Kisgyermekemet és szüleimet ott elválasztották tőlem és többet nem hallottam felőlük. Férjemtől ugyancsak elválasztottak, ő a férfi csoportba került; ő is deportálásban pusztult el.

Elrejtett ékszereink visszamaradtak a vagonokban lévő csomagokban, a ruhába varrt ékszereink viszont akkor mentek veszendőbe, amidőn zeneszóval a fürdőbe kísérték bennünket és ott összes ruháinkat és cipőinket elvették. A fürdés után szürke zsávolyruhát kaptunk és másik cipőt.

Auschwitzból később továbbszállítottak engem és Bergen-Belsenben az amerikaiak szabadítottak fel.

Amennyiben a nagykanizsai gettóban történetekre vonatkozólag még további tanuvallomásokra volna szükség, hajlandó vagyok szentanuk nevét és címét közölni, amennyiben erre vonatkozólag megkeresés érkezik hozzám.

Penti tanuvallomásomat hajlandó vagyok bármely magyar vagy nyugat-német hatóság vagy bíróság előtt esküvel is megerősíteni.

Budapest, 1969. december 6.

Pető Károl

/ Pető Károl sz. Lukács Klára/

Personalausweisnummer:
AU-III 861531

Wir bestätigen die Echtheit
der Unterschrift:

